

Position Paper rondetafelgesprek integriteit (Eerste Kamer 18 december 2018)

Foort van Oosten, voorzitter van de werkgroep integriteit van de Tweede Kamer
 14 december 2018

1. Inleiding

In mijn hoedanigheid als voorzitter van de werkgroep integriteit van de Tweede Kamer ben ik uitgenodigd voor het openbare rondetafelgesprek over integriteit in de Eerste Kamer. In dit position paper wil ik daarom kort uiteen zetten welke adviezen onze werkgroep een paar jaar geleden heeft uitgebracht. Ik moet daarbij aantekenen dat het niet mogelijk is om nader in te gaan op een recent uitgebracht (vervolg)advies van de werkgroep, omdat het Presidium van de Tweede Kamer daar nog over moet beslissen.

Volledigheidshalve en om ook de context te schetsen heb ik in bijlage 1 de aanbevelingen van GRECO op een rij gezet en in bijlage 2 een beknopt overzicht opgenomen van de integriteitsbepalingen voor leden van de Tweede Kamer.

2. Aanleiding voor instelling werkgroep integriteit Tweede Kamer

Op 12 maart 2013 neemt de Tweede Kamer met algemene stemmen een motie aan waarin wordt gesteld dat 'integriteit in het openbaar bestuur permanente aandacht behoeft en dat dat dus ook geldt voor de Tweede Kamer zelf'. Het Presidium wordt verzocht 'de wet- en regelgeving op dit punt tegen het licht te houden, het beleid en de handhaving te evalueren en op grond daarvan zo nodig voorstellen te doen voor verbetering.'¹ Op 14 maart 2013 besluit het Presidium tot het instellen van een werkgroep, die van start gaat nadat in juni 2013 ook het 'evaluatierapport Nederland' van de 'Groep Staten tegen Corruptie van de Raad van Europa' (GRECO) is ontvangen.

Het kabinet stuurt op 5 juli 2013 het [evaluatierapport Nederland](#) van GRECO per brief aan de Tweede Kamer² en schrijft onder meer: "GRECO constateert dat Nederland van oudsher relatief weinig corruptiezaken en integriteitschendingen kent. Ondanks het beperkt aantal regels en weinig toezicht blijkt Nederland een hoog percentage publiek vertrouwen in de integriteit van Kamerleden, rechters en officieren van Justitie te hebben." Vervolgens wordt geconstateerd dat Nederland ter verdere voorkoming van corruptie bij het Parlement evenwel een aantal aanbevelingen van GRECO heeft gekregen:

- GRECO doet de aanbeveling een gedragscode op te stellen voor leden van beide Kamers;
- Ten aanzien van de registratie van (financiële) belangen doet GRECO de aanbeveling een herziening door te voeren waarbij het aantal registratiecategorieën wordt uitgebreid en de mate van detail waarin gerapporteerd dient te worden kan worden voorgeschreven. Tevens wordt aanbevolen te overwegen om in de toekomst belangen van afhankelijke familieleden van het parlementslid mee te nemen in de opgave van belangen;
- Aan bovenstaande (nog te ontwerpen) regelingen doet GRECO de aanbeveling een toezicht- en handhavingmechanisme te verbinden;
- GRECO doet de beide Kamers de aanbeveling een verantwoordelijke aan te wijzen met de functie van vertrouwenspersoon en om voorzieningen te treffen voor specifieke en periodieke training voor alle leden van beide Kamers omtrent ethische vraagstukken en belangenverstrengeling."

¹ Motie Heijnen c.s. ([Kamerstukken II, 2012/13, 28 844, nr. 69](#))

² [Kamerstukken II, 2012/13, 33 400 VII, nr. 78](#)

3. (Eerste) advies werkgroep 2014

Op 16 oktober 2014 presenteert de werkgroep - bestaande uit de leden Bosma (PVV), Fokke (PvdA), Van Meenen (D66), Van Oosten (VVD, voorzitter), Van Raak (SP) en Rog (CDA) - een [rapport](#).³ Hierin worden de volgende tien aanbevelingen gedaan:

1. *De werkgroep beveelt aan om de bestaande (en deels nog aan te vullen) regels te bundelen, waar mogelijk en nodig inclusief passages uit de desbetreffende memories van toelichting, en deze Regelingen integriteit leden van de Tweede Kamer uit te reiken aan de leden en tevens toegankelijk te maken voor het publiek.*
2. *De werkgroep beveelt aan om het eerste lid van artikel 150a van het Reglement van Orde te laten luiden: «Ter griffie wordt een register bijgehouden waarin de leden hun nevenactiviteiten en de (te verwachten) inkomsten uit hun nevenactiviteiten vermelden, uiterlijk één week na aanvaarding daarvan, alsmede belangen die redelijkerwijs als relevant kunnen worden beschouwd.*
3. *De werkgroep beveelt aan om in de toelichting op dit onderdeel van het Reglement van Orde op te nemen dat het begrip «belangen» extensief wordt uitgelegd en zich niet strikt hoeft te beperken tot nevenactiviteiten en functies als zodanig.*
4. *De werkgroep beveelt aan om het tweede lid van artikel 150a van het Reglement van Orde te laten luiden: «ter griffie wordt een register bijgehouden waarin de leden hun buitenlandse reizen waarvan vervoers- en verblijfskosten geheel of gedeeltelijk door derden worden betaald vermelden, uiterlijk één week na terugkeer in Nederland».*
5. *De werkgroep beveelt aan om in het derde lid van artikel 150a van het Reglement van orde achter het woord «geschenken» toe te voegen de woorden «en voordelen».*
6. *De werkgroep beveelt aan om in de instructie van de griffie van de Kamer op te nemen om elk lid halfjaarlijks te attenderen op de registers en op de mogelijkheid om omissies (zoals niet binnen de termijn opgegeven nevenactiviteiten of reizen) te corrigeren.*
7. *De werkgroep beveelt aan om in de introductiecursussen na het aantreden van nieuwe leden ook een cursus integriteit op te nemen, waarin het belang van integriteit en de bestaande regels worden toegelicht.*
8. *De werkgroep beveelt tevens aan om periodiek, bijvoorbeeld eens per jaar, sessies te beleggen met groepen Kamerleden, waarin zij onder deskundige leiding met elkaar van gedachten wisselen over hun concrete ervaringen met integriteitsvragen.*
9. *De werkgroep beveelt tevens aan om deze sessies telkenmale te evalueren en te bezien of daaruit suggesties voortvloeien om de bestaande integriteitsregels te herzien of aan te vullen.*
10. *De werkgroep beveelt aan dat het Presidium een voordracht doet aan de Kamer van een persoon die als vertrouwenspersoon Integriteit door de leden kan worden benaderd indien zij advies wensen inzake een integriteitskwestie.*

De aanbevelingen 8 en 9 worden niet overgenomen door het Presidium. Alle overige aanbevelingen worden overgenomen en zijn inmiddels ook geïmplementeerd.

Op verzoek van het Presidium geeft de werkgroep per brief van 24 februari 2015 ([Kamerstukken II, 2014/15, 33 924, nr. 16](#)) een nadere toelichting op de toepassing van artikel 150a van het Reglement van Orde.⁴ Bij enkele Kamerleden zijn namelijk vragen gerezen over de toepassing van het laatste

³ [Kamerstukken II, 2014/15, 33 924, nr. 15](#)

⁴ Dit artikel luidt inmiddels (sinds de Kamer instemde met de desbetreffende aanbeveling van de werkgroep) als volgt: *Ter griffie wordt een register bijgehouden waarin de leden hun nevenactiviteiten en de (te verwachten) inkomsten uit hun nevenactiviteiten vermelden, uiterlijk één week na aanvaarding daarvan, alsmede belangen die redelijkerwijs als relevant kunnen worden beschouwd.*

zinsdeel van dit artikellid. Desgevraagd door het Presidium verschaft de werkgroep nadere duiding en verwijst ook terug naar de toelichting in het eerdere rapport.

4. Invulling van de aanbevelingen van GRECO en tweede advies werkgroep

Na verschijning van het evaluatierapport over Nederland in 2013, brengt GRECO in juni 2015, oktober 2016 en maart 2018 een drietal (tussentijdse) nalevingsverslagen uit. Zie bijlage 1. In deze verslagen worden verbeteringen - die mede naar aanleiding van de aanbevelingen van de werkgroep worden gerealiseerd - ook onderkend. Het aantal aanbevelingen met betrekking tot integriteit van leden van de Tweede Kamer neemt dan ook af.

Op 27 juni 2018 bepreekt het Presidium het tweede nalevingsrapport van de GRECO en besluit om de nog zittende leden van de werkgroep uit 2013 te vragen zich over dit rapport te buigen.⁵ De werkgroep heeft onlangs haar werkzaamheden afgerond en advies uitgebracht aan het Presidium van de Tweede Kamer.

Een overzicht van de huidige integriteitsbepalingen voor leden van de Tweede Kamer is opgenomen in bijlage 2.

⁵ Zie: <https://www.tweedekamer.nl/nieuws/kamernieuws/werkgroep-bekijkt-bestaande-integriteitsbepalingen-0>

Bijlage 1

Aanbevelingen GRECO (zoals verwoord in brieven van de regering)

I. Op 19 augustus 2015 informeert het kabinet de Tweede Kamer per brief over het [eerste nalevingsverslag](#) van GRECO.⁶ In dit verslag wordt onder meer het volgende geconstateerd.

- *Met de wijzigingen in de Reglementen van Orde van beide Kamers wordt geconcludeerd dat voor een belangrijk deel wordt voorzien in de implementatie van deze aanbeveling. GRECO merkt echter op dat de beide Kamers (dan wel de politieke partijen) geen regels of richtlijnen hebben rond de omgang van Kamerleden met lobbyisten. Zijn conclusie is daarom dat de aanbeveling slechts gedeeltelijk is geïmplementeerd.*
- *GRECO stelt dat met uitbreiding van op te geven belangen door wijzigingen in de Reglementen van Orde en het instellen van registratieverplichtingen naar tevredenheid invulling is gegeven aan deze aanbeveling door de beide Kamers.*
- *GRECO is van mening dat de beide Kamers geen substantiële acties hebben ondernomen op het terrein van toezicht en handhaving die bijdragen aan de invulling van deze aanbeveling.*

II. Op 5 december 2016 informeert het kabinet de Tweede Kamer per brief over het [tussentijds nalevingsverslag](#) van GRECO.⁷ Geconstateerd wordt onder meer:

- *Naar het oordeel van de GRECO ontbreken nog richtlijnen voor Kamerleden rond de omgang met lobbyisten. Nederland heeft aangevoerd dat er algemene integriteitregels zijn en dat deze verder worden ingevuld door de politieke partijen. De GRECO heeft aangegeven dat dit onverlet laat dat richtlijnen op het gebied van lobbyactiviteiten («appropriate guidelines on do's and don'ts») zinvol zijn.*
- *De GRECO constateert dat de beide Kamers geen actie hebben ondernomen op het terrein van toezicht op de naleving van integriteitregels en handhaving in geval van schending van deze regels. De GRECO heeft kennis genomen van de stellingname van de Kamers dat de Nederlandse Grondwet geen mogelijkheid kent een Kamerlid te schorsen of te dwingen af te treden indien er sprake is van overtreding van integriteitregels en dat ook dit een kwestie van de politieke partijen is. De GRECO meent dat dit niet betekent dat mildere maatregelen, zoals een reprimande, niet mogelijk zijn.*
- *GRECO heeft met waardering kennis genomen van de benoeming van een vertrouwenspersoon door de Tweede Kamer. (...) Wat betreft het tweede deel van de aanbeveling stelt GRECO vast dat de Tweede Kamer heeft besloten integriteittrainingen aan te bieden aan alle leden na de verkiezingen in 2017, maar dat beide Kamers niet hebben besloten te voorzien in periodieke trainingen. Deze aanbeveling is daarmee naar het oordeel van de GRECO gedeeltelijk geïmplementeerd.*

III. Op 13 juni 2018 informeert het kabinet de Tweede Kamer per brief over het [tweede nalevingsverslag](#) van GRECO.⁸ Geconstateerd wordt onder meer:

- *Ten aanzien van aanbeveling i betreft GRECO dat richtlijnen voor Kamerleden rond de omgang met lobbyisten nog ontbreken. De GRECO herhaalt zijn eerdere standpunt dat richtlijnen over «do's and don'ts» in de relatie met lobbyisten, zowel binnen als buiten het parlement, zinvol zijn.*
- *Ten aanzien van aanbeveling iii heeft de GRECO kennisgenomen van de modernisering van de Wet ministeriële verantwoordelijkheid van 22 april 1855, en van het systeem van «peer supervision» in de Eerste Kamer, maar constateert zij dat er in beide Kamers nog geen sprake*

⁶ Kamerstukken II, 2014/15, 34 000 VI, nr. 104

⁷ Kamerstukken II, 2016/17, 34 550 VI, nr. 86

⁸ Kamerstukken II, 2017/18, 34 725, nr. 15

is van een systeem van toezicht op de naleving van integriteitsregels en handhaving in geval van schending van deze regels.

- *De GRECO is tevreden dat bij de Tweede Kamer periodieke cursussen over het reglement van orde worden georganiseerd, waarin aandacht wordt geschonken aan integriteitsregels. Hiermee is aanbeveling iv door de Tweede Kamer geïmplementeerd.*

Bijlage 2

Overzicht integriteitsbepalingen

1. De grondwettelijk voorgeschreven eden of beloften

Ingevolge artikel 2 van de *Wet beëdiging ministers en leden Staten-Generaal*, leggen leden van de Staten-Generaal bij de aanvaarding van hun ambt eden of beloften af. Deze luiden:

«Ik zweer (verklaar) dat ik, om tot lid van de Staten-Generaal te worden benoemd, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd.

Ik zweer (verklaar en beloof), dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen.

Ik zweer (beloof) trouw aan de Koning, aan het Statuut voor het Koninkrijk en aan de Grondwet.

Ik zweer (beloof) dat ik de plichten die mijn ambt mij oplegt getrouw zal vervullen.

Zo waarlijk helpe mij God almachtig!»

(Dat verklaar en beloof ik!»).

Handelingen die in strijd zijn met deze eden of beloften zijn strafrechtelijk vervolgbaar als ambtsmisdrijven. Opdracht tot die vervolging moet overigens gegeven worden door regering of de Kamer zelf (dit is geregeld in de Wet op de ministeriële verantwoordelijkheid).

2. Het Reglement van Orde van de Tweede Kamer

Leden dienen ingevolge het RvO opgave te doen van nevenactiviteiten inclusief daaruit genoten inkomsten, van buitenlandse reizen op uitnodiging van derden en van geschenken boven 50 euro.

«Artikel 150a. Registers

- 1. Ter griffie wordt een register bijgehouden waarin de leden hun nevenactiviteiten en de (te verwachten) inkomsten uit hun nevenactiviteiten vermelden, uiterlijk één week na aanvaarding daarvan. Onder inkomsten wordt verstaan: loon in de zin van artikel 9 van de Wet op de loonbelasting 1964, verminderd met de eindheffingsbestanddelen, bedoeld in artikel 31 van die wet of winst uit onderneming in de zin van afdeling 3.2 van de Wet inkomstenbelasting 2001. Op uiterlijk 1 april na ieder kalenderjaar waarin de inkomsten zijn genoten vermelden de leden opnieuw hun inkomsten over dat kalenderjaar.
- 2. Ter griffie wordt een register bijgehouden waarin de leden hun buitenlandse reizen op uitnodiging van derden vermelden, uiterlijk één week na terugkeer in Nederland.
- 3. Ter griffie wordt een register bijgehouden waarin de leden de door hen ontvangen geschenken met een hogere waarde dan 50 euro vermelden, uiterlijk één week na ontvangst van het geschenk.
- 4. De drie registers liggen voor een ieder ter inzage.
- 5. De Griffier is belast met de publicatie, twee maal per jaar, van de opgaven in het register voor de nevenfuncties».

Daarnaast bevatten hoofdstuk XII A en B van het RvO bepalingen omtrent het in acht nemen van vertrouwelijkheid van vergaderingen en van documenten, als tot die vertrouwelijkheid is besloten.

«Artikel 143. Geheimhouding besloten commissievergadering

- 1. Ten aanzien van de gedachtewisseling in een besloten commissievergadering wordt geheimhouding in acht genomen, met uitzondering van hetgeen de commissie in haar verslag vermeldt.
- 2. De geheimhouding wordt door hen die bij de behandeling aanwezig waren en allen die van het behandelde of de stukken kennis dragen, in acht genomen totdat de commissie haar opheft.
- 3. De geheimhouding kan door de commissie in een besloten commissievergadering worden opgeheven.

Artikel 144. Geheimhouding plenaire vergadering met gesloten deuren

- 1. Ten aanzien van de gedachtewisseling in een plenaire vergadering met gesloten deuren wordt geheimhouding in acht genomen.
- 2. De geheimhouding wordt door hen die bij de behandeling aanwezig waren en allen die van het behandelde of de stukken kennis dragen, in acht genomen totdat de Kamer haar opheft.
- 3. De geheimhouding kan door de Kamer, met gesloten deuren vergaderend, worden opgeheven.

Artikel 145. Schending van de geheimhouding

- 1. Het presidium kan de Kamer voorstellen om een lid, dat de geheimhouding, bedoeld in de artikelen 143 en 144, niet in acht neemt, voor ten hoogste één maand uit te sluiten van alle vergaderingen van één of meer commissies.
- 2. Het presidium kan de Kamer eveneens voorstellen om een lid, als bedoeld in het eerste lid, voor ten hoogste de verdere duur van de zitting uit te sluiten van de kennisneming van vertrouwelijke stukken.
- 3. Een voorstel als bedoeld in het eerste en tweede lid wordt niet gedaan dan nadat het presidium het betrokken lid in de gelegenheid heeft gesteld te worden gehoord.
- 4. Een voorstel als bedoeld in het eerste en tweede lid wordt in stemming gebracht bij de aanvang van de eerste vergadering na de dag waarop het presidium tot het doen van het voorstel heeft besloten. Over dit voorstel wordt niet beraadslaagd.
- 5. Een besluit van de Kamer ingevolge dit artikel wordt door de Voorzitter onverwijld ter kennis gebracht van het betrokken lid.

Artikel 146. Vertrouwelijke stukken

- 1. De vertrouwelijkheid ten aanzien van de inhoud van een vertrouwelijk stuk wordt door een ieder in acht genomen.
- 2. Ter griffie wordt een register bijgehouden van bij de Kamer dan wel bij de commissies ingekomen vertrouwelijke stukken.
- 3. Bij afzonderlijke regeling, vast te stellen door de Kamer, worden voorschriften gegeven omtrent de aanwijzing en de behandeling van vertrouwelijke stukken. In ieder geval worden in deze regeling voorschriften gegeven over het registreren, het ter inzage leggen, het inzien, het verspreiden en het vermenigvuldigen van vertrouwelijke stukken.

Ook bevat het RvO een bepaling als het gaat om het gebruik van enkele onheuse gedragingen (die nader omschreven worden in het tweede lid van artikel 58) inclusief sanctiebepalingen.

«Artikel 58. Waarschuwing; terugneming van woorden

- 1. Indien een spreker van het onderwerp in beraadslaging afwijkt, roept de Voorzitter hem tot de behandeling van het onderwerp terug.
- 2. Indien een lid of een Minister beledigende uitdrukkingen gebruikt, de orde verstoort, de geheimhouding niet in acht neemt als bedoeld in hoofdstuk XIIA, de vertrouwelijkheid niet in acht neemt als bedoeld in hoofdstuk XIIB of instemming betuigt met dan wel aanspoort tot onwettige handelingen, wordt hij door de Voorzitter vermaand en in de gelegenheid gesteld de woorden die tot de waarschuwing aanleiding hebben gegeven, terug te nemen.

Artikel 59. Ontneming van het woord

- 1. Wanneer een spreker van de gelegenheid, bedoeld in artikel 58, tweede lid, geen gebruik maakt dan wel voortgaat van het onderwerp af te wijken, beledigende uitdrukkingen te gebruiken, de orde te verstoren, de geheimhouding niet in acht te nemen als bedoeld in hoofdstuk XIIA, de vertrouwelijkheid niet in acht te nemen als bedoeld in hoofdstuk XIIB of instemming te betuigen met dan wel aan te sporen tot onwettige handelingen, kan de Voorzitter hem het woord ontnemen.
- 2. In de vergadering waarin een lid het woord is ontnomen, mag dat lid niet meer aan de beraadslaging over het in behandeling zijnde onderwerp deelnemen.

Artikel 60. Uitsluiting van de vergadering

De Voorzitter kan een spreker op wie artikel 59 is toegepast en ieder ander lid dat zich schuldig maakt aan gedragingen als in dat artikel zijn bedoeld, uitsluiten van de verdere bijwoning van de vergadering op de dag waarop de uitsluiting plaats heeft».

3. De Wet op de schadeloosstelling leden Tweede Kamer

De bovengenoemde bepaling in het RvO omtrent de bekendmaking van inkomsten uit nevenactiviteiten is ook opgenomen in artikel 5 van de Wet op de schadeloosstelling leden Tweede Kamer:

«1. De Kamerleden maken hun nevenfuncties en de inkomsten uit hun nevenfuncties openbaar. Zij leggen uiterlijk op 1 april na het kalenderjaar waarin de nevenfuncties zijn vervuld en de inkomsten zijn genoten een opgave ter inzage bij de griffie van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

2. Onder inkomsten wordt verstaan: loon in de zin van [artikel 9 van de Wet op de loonbelasting 1964](#), verminderd met de eindheffingsbestanddelen bedoeld in [artikel 31 van die wet](#).

3. Het eerste en tweede lid zijn van overeenkomstige toepassing op de in Nederland gekozen vertegenwoordigers in de Vergadering bestaande uit de vertegenwoordigers van de volkeren van de in de Europese Gemeenschappen verenigde staten».

4. Onverenigbare functies

De Grondwet (art. 57) en de Wet Incompatibiliteiten Staten-Generaal en Europees parlement (art. 1) bepalen dat men niet lid kan zijn van een van beide Kamers en tevens bepaalde functies kan uitoefenen. Men zou deze bepalingen onder andere vanuit integriteitsstandpunt kunnen beschouwen en wel als een algemene preventieve maatregel.

Artikel 57 Grondwet:

- 1. Niemand kan lid van beide kamers zijn.
- 2. Een lid van de Staten-Generaal kan niet tevens zijn Minister, Staatssecretaris, lid van de Raad van State, lid van de Algemene Rekenkamer, Nationale ombudsman of substituut-ombudsman, of lid van of procureur-generaal of advocaat-generaal bij de Hoge Raad.
- 3. Niettemin kan een Minister of Staatssecretaris, die zijn ambt ter beschikking heeft gesteld, dit ambt verenigen met het lidmaatschap van de Staten-Generaal, totdat omtrent die beschikbaarstelling is beslist.
- 4. De wet kan ten aanzien van andere openbare betrekkingen bepalen dat zij niet gelijktijdig met het lidmaatschap van de Staten-Generaal of van een der kamers kunnen worden uitgeoefend.

Artikel 1 Wet Incompatibiliteiten Staten-Generaal en Europees parlement

- 1. Een lid van de Staten-Generaal kan niet tevens zijn:
 - a. Nationale ombudsman of substituut-ombudsman;
 - b. plaatsvervangend procureur-generaal bij de Hoge Raad.
- 2. De volgende ambten kunnen niet gelijktijdig worden uitgeoefend met het lidmaatschap van de Staten-Generaal:
 - a. commissaris van de Koning;
 - b. militair ambtenaar in werkelijke dienst;
 - c. ambtenaar bij de Raad van State, de Algemene Rekenkamer of het bureau van de Nationale ombudsman;
 - d. ambtenaar bij een ministerie, alsmede de daaronder ressorterende instellingen, diensten en bedrijven;
 - e. lid van de Raad van bestuur van het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen of de Sociale verzekeringsbank, genoemd in de [Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen](#);
 - f. lid van de commissie van toezicht, bedoeld in [artikel 64 van de Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten 2002](#);
 - g. Rijksvertegenwoordiger voor de openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba.
- 3. Onder ambtenaar, bedoeld in het tweede lid, onder *c* en *d*, wordt mede verstaan degene die op arbeidsovereenkomst naar burgerlijk recht werkzaam is.
- 4. Een lid van de Staten-Generaal kan niet tevens zijn dienstplichtige in werkelijke dienst of tewerkgestelde erkend gewetensbezwaarden.

Overzichtstabel integriteitsregelingen voor Kamerleden

(uit: '[Regelingen Integriteit](#)', 2015)

Onderwerp	Grondslag
1. Voorgescreven eden of verklaringen en beloften van zuivering, van trouw aan de Koning, het Statuut en de Grondwet, en van getrouwe vervulling van het ambt	Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden, Grondwet en Wet beëdiging ministers en leden Staten-Generaal
2. Onverenigbare functies (zgn. incompatibiliteiten)	Grondwet en Wet incompatibiliteiten Staten-Generaal en Europees Parlement
3. Opgave van nevenactiviteiten en -inkomsten, relevante belangen, (deels) aangeboden buitenlandse reizen en geschenken van waarde	Wet schadeloosstelling leden Tweede Kamer en Reglement van Orde van de Tweede Kamer
4. Geheimhoudingsplichten	Reglement van Orde van de Tweede Kamer
5. Vertrouwelijkheid van stukken	Reglement van Orde van de Tweede Kamer
6. Onheuse gedragingen	Reglement van Orde van de Tweede Kamer

Vindplaats huidige registers en reglementen

Openbare registers

Via de website van de Tweede Kamer zijn [drie openbare registers](#)⁹ voor iedereen raadpleegbaar:

- [Register nevenfuncties](#)¹⁰
- [Geschenkenregister](#)¹¹
- [Reizenregister](#)¹²

⁹ https://www.tweedekamer.nl/kamerleden_en_commissies/openbare_registers

¹⁰ https://www.tweedekamer.nl/sites/default/files/atoms/files/nevenfuncties_10-08-2018.pdf

¹¹ https://www.tweedekamer.nl/sites/default/files/atoms/files/geschenken_10-08-2018.pdf

De toelichting op de website op deze openbare registers is als volgt:

De Griffie plenair houdt een register bij waarin Kamerleden de door hen ontvangen geschenken en voordelen met een hogere waarde dan €50 vermelden, uiterlijk 1 week na ontvangst van het geschenk of het voordeel.

Daarnaast houdt de Griffie plenair een register bij van buitenlandse reizen waarvan vervoers- en verblijfskosten geheel of gedeeltelijk door derden worden betaald, uiterlijk een week na terugkeer in Nederland.

Tot slot beheert de Griffie plenair een register waarin de Kamerleden hun nevenactiviteiten en de (te verwachten) inkomsten vermelden, alsmede belangen die redelijkerwijs als relevant kunnen worden beschouwd. Uiterlijk 1 week na aanvaarding daarvan.

Alle registers zijn openbaar.

Reglementen

Naar aanleiding van de aanbevelingen van de werkgroep is in 2015 voor de leden van de Tweede Kamer de [Regelingen Integriteit](#)¹³ opgesteld.

Eveneens zijn op de website van de Tweede Kamer de actuele versies te raadplegen van het:

- [Reglement van Orde](#)¹⁴
- [Regeling vertrouwelijke stukken](#)¹⁵

Ook is op de website van de Tweede Kamer informatie opgenomen voor en over [lobbyisten](#)¹⁶. Waaronder de meest actuele versie van het [lobbyregister](#)¹⁷

¹² https://www.tweedekamer.nl/sites/default/files/atoms/files/reizen_10-08-2018.pdf

¹³ https://www.tweedekamer.nl/sites/default/files/atoms/files/integriteitsregels_voor_kamerleden.pdf

¹⁴ https://www.tweedekamer.nl/sites/default/files/atoms/files/alleen_rvo_met_cover_juni_2018.pdf

¹⁵ https://www.tweedekamer.nl/sites/default/files/atoms/files/rvo_regeling_vertrouwelijke_stukken_1.pdf

¹⁶ https://www.tweedekamer.nl/contact_en_bezoek/lobbyisten

¹⁷ https://www.tweedekamer.nl/sites/default/files/atoms/files/lobbyistenregister_d.d._30_oktober_2018.pdf